

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 20ής Οκτωβρίου 2005 *

Στην υπόθεση C-247/04,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το College van Beroep voor het bedrijfsleven (Κάτω Χώρες) με απόφαση της 28ης Μαΐου 2004, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 11 Ιουνίου 2004, στο πλαίσιο της δίκης

Transport Maatschappij Traffic BV

κατά

Staatssecretaris van Economische Zaken,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, J. Makarczyk (εισηγητή), C. Gulmann, R. Schintgen και J. Klucka, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

γενική εισαγγελέας: C. Stix-Hackl
γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Απριλίου 2005,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Transport Maatschappij Traffic BV, εκπροσωπούμενη από τους A. Wolkers και E. H. Mennes, advocaten,
- η Κυβέρνηση των Κάτω Χωρών, εκπροσωπούμενη από τις H. G. Sevenster και C. M. Wissels,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον X. Lewis, επικουρούμενο από τον F. Tuytschaever, advocaat,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 10ης Μαΐου 2005,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα (ΕΕ L 302, σ. 1, στο εξής: ΚΤΚ).

- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Transport Maatschappij Traffic BV (στο εξής: Traffic) και του Staatssecretaris van Economische Zaken (Υφυπουργού Οικονομικών, στο εξής: Υφυπουργός) η οποία αφορά την άρνηση του Υφυπουργού να ικανοποιήσει το αίτημα περί επιστροφής δασμών αντιντάμπινγκ που κατέβαλε η Traffic.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το άρθρο 4 του ΚΤΚ περιέχει τους ακόλουθους ορισμούς:

«[...]

- 9) Τελωνειακή οφειλή: η υποχρέωση προσώπου να καταβάλει τους εισαγωγικούς δασμούς (τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή) ή τους εξαγωγικούς δασμούς (τελωνειακή οφειλή κατά την εξαγωγή) που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα εμπορεύματα σύμφωνα με τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις.

[...]

- 23) Ισχύουσες διατάξεις: οι κοινοτικές ή οι εθνικές διατάξεις.

[...]»

- 4 Το άρθρο 20, παράγραφος 1, του ΚΤΚ που περιλαμβάνεται στον τίτλο II του κώδικα αυτού και τιτλοφορείται «Στοιχεία βάσει των οποίων εφαρμόζονται οι εισαγωγικοί ή εξαγωγικοί δασμοί καθώς και τα άλλα μέτρα που προβλέπονται στο πλαίσιο των εμπορικών συναλλαγών», ορίζει τα εξής:

«1. Οι δασμοί που καθίστανται απαιτητοί σε περίπτωση γένεσης τελωνειακής οφειλής βασίζονται στο δασμολόγιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.»

- 5 Το κεφάλαιο 2 του τίτλου VII του ΚΤΚ περιέχει τις διατάξεις που αφορούν τη γένεση τελωνειακής οφειλής. Οι διατάξεις αυτές περιγράφουν, μεταξύ άλλων, τα γενεσιουργά μιας τέτοιας οφειλής πραγματικά περιστατικά, καθώς και τον χρόνο και τον τόπο της γενέσεώς της.

- 6 Στο πλαίσιο του κεφαλαίου 3 του ίδιου τίτλου, που αφορά την είσπραξη του ποσού της τελωνειακής οφειλής, το άρθρο 221 του ΚΤΚ προβλέπει τα εξής:

«1. Το ποσό των δασμών πρέπει να γνωστοποιείται στον οφειλέτη, με την κατάλληλη διαδικασία, μόλις βεβαιωθεί.

[...]

3. Η γνωστοποίηση στον οφειλέτη δεν είναι δυνατόν να γίνει μετά τη λήξη τριετούς προθεσμίας από την ημερομηνία γένεσης της τελωνειακής οφειλής. [...]»

- 7 Το κεφάλαιο 4 του τίτλου VII του ΚΤΚ περιέχει τις διατάξεις που αφορούν την απόσβεση της τελωνειακής οφειλής.
- 8 Το άρθρο 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κώδικα αυτού, που περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο 5 του εν λόγω τίτλου VII το οποίο τιτλοφορείται «Επιστροφή και διαγραφή δασμών», ορίζει τα εξής:

«Η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών πραγματοποιείται εφόσον αποδεικνύεται ότι κατά τη στιγμή της πληρωμής τους το ποσό τους δεν οφειλόταν νομίμως ή ότι το ποσό βεβαιώθηκε κατά παράβαση του άρθρου 220 παράγραφος 2.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 9 Με ειδοποίηση πληρωμής της 18ης Δεκεμβρίου 1997, ο επιθεωρητής της φορολογικής υπηρεσίας της τελωνειακής περιφέρειας του Roosendaal (στο εξής: επιθεωρητής) κοινοποίησε στην Traffic ένα ποσό δασμών αντιντάμπινγκ 62 045,20 ολλανδικών φιορινιών (NLG) (28 154,88 ευρώ).
- 10 Η Traffic, αφού κατέβαλε το ποσόν αυτό, υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της ειδοποιήσεως πληρωμής.
- 11 Στις 18 Μαΐου 1998, η Traffic, αφενός, ανακάλεσε τη διοικητική αυτή ένσταση και, αφετέρου, ζήτησε από τον επιθεωρητή, βάσει του άρθρου 236 του ΚΤΚ, την επιστροφή των καταβληθέντων δασμών αντιντάμπινγκ με το αιτιολογικό ότι οι δασμοί αυτοί δεν οφείλονταν νομίμως. Η Traffic ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι ο επιθεωρητής δεν είχε αρμοδιότητα να επιβάλει τέτοιους δασμούς. Κατόπιν της

απορρίψεως της αιτήσεως αυτής, η Traffic υπέβαλε διοικητική ένσταση ενώπιον του Υφυπουργού, η οποία απορρίφθηκε με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2000. Η Traffic άσκησε κατόπιν αυτού ενώπιον του College van Beroep voor het bedrijfsleven προσφυγή κατά της αποφάσεως αυτής.

- 12 Στις 13 Φεβρουαρίου 2002, το δικαστήριο αυτό ακύρωσε την απόφαση του Υφυπουργού με το αιτιολογικό ότι ο Υφυπουργός δεν είχε αποφανθεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 236 του ΚΤΚ, επί του ζητήματος αν, κατά τον χρόνο της καταβολής, «οφειλόταν νομίμως» το ποσό των επίμαχων δασμών ή αν είχε βεβαιωθεί αντίθετα προς το άρθρο 220, παράγραφος 2, του ΚΤΚ.
- 13 Στις 19 Νοεμβρίου 2002, ο Υφυπουργός έλαβε απόφαση απορρίπτουσα, για μια ακόμη φορά, την αίτηση περί επιστροφής που υπέβαλε η Traffic.
- 14 Η Traffic άσκησε κατόπιν αυτού προσφυγή ακυρώσεως κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του College van Beroep voor het bedrijfsleven. Ισχυρίζεται, μεταξύ άλλων, ότι το ποσό των δασμών δεν οφείλεται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 236 του ΚΤΚ, παρά μόνον αν έχει γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη σύμφωνα με την κατάλληλη διαδικασία, βάσει του άρθρου 221 του ίδιου κώδικα. Τούτο όμως δεν συμβαίνει όταν η γνωστοποίηση του ποσού των δασμών πραγματοποιήθηκε από αναρμόδια αρχή.
- 15 Με την περί παραπομπής απόφασή του, το College van Beroep voor het bedrijfsleven υπενθυμίζει ότι το κεφάλαιο 5 του τίτλου VII του ΚΤΚ απαριθμεί ορισμένους λόγους για τους οποίους δύναται να γίνει επιστροφή ή διαγραφή εξαγωγικών ή εισαγωγικών δασμών. Επομένως, διερωτάται αν η αναρμοδιότητα μιας διοικητικής αρχής βάσει του εθνικού δικαίου μπορεί να συνιστά έναν από τους λόγους αυτούς και, ειδικότερα, αν από την αναρμοδιότητα αυτή μπορεί να συναχθεί ότι κατά τον χρόνο της πληρωμής το ποσό των δασμών δεν «οφειλόταν νομίμως» κατά την έννοια του άρθρου 236 του ΚΤΚ.

- 16 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο τονίζει ότι, βάσει του ολλανδικού δημοσίου δικαίου, η ειδοποίηση πληρωμής της 18ης Δεκεμβρίου 1997 που απεστάλη στην Traffic έχει τον χαρακτήρα αποφάσεως από την οποία γεννάται μια υποχρέωση πληρωμής. Κατά συνέπεια, η ως άνω ειδοποίηση πληρωμής μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο διοικητικής ενστάσεως υποβληθείσας εντός της προθεσμίας των έξι εβδομάδων που προβλέπει η ολλανδική νομοθεσία από της κοινοποίησής της στον ενδιαφερόμενο.
- 17 Το College van Beroep voor het bedrijfsleven τονίζει επίσης ότι, στις 18 Δεκεμβρίου 1997, ο επιθεωρητής δεν είχε αρμοδιότητα να αποστείλει μια τέτοια ειδοποίηση πληρωμής και ότι απέκτησε την αρμοδιότητα αυτή μόλις την 1η Ιανουαρίου 1998.
- 18 Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο φρονεί ότι, ναι μεν η αναρμοδιότητα αυτή μπορούσε λυσιτελώς να προβληθεί προς στήριξη διοικητικής ενστάσεως ή προσφυγής κατά της ειδοποίησεως πληρωμής, πλην όμως στην ίδια αυτή έλλειψη αρμοδιότητας δεν μπορεί να στηριχθεί μια αίτηση επιστροφής ή διαγραφής εξαγωγικών ή εισαγωγικών δασμών.
- 19 Υπό τις συνθήκες αυτές, το College van Beroep voor het bedrijfsleven αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει η περιεχόμενη στο άρθρο 236 του ΚΤΚ έκφραση “οφειλόταν νομίμως” να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι αφορά μόνο το ζήτημα αν πληρούνται οι προϋποθέσεις γενέσεως της τελωνειακής οφειλής, που προβλέπονται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου VII του [ΚΤΚ], ή υπό την έννοια ότι το ποσό οφείλεται νομίμως μόνον

αν δεν μπορεί να προβληθεί κανένας λόγος, έστω και αν αντλείται από τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις κατά την έννοια του άρθρου 4, σημείο 23, του [ΚΤΚ], για να αμφισβητηθεί ο τρόπος με τον οποίο γνωστοποιήθηκε το γεγονός ότι οφείλονταν δασμοί;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

- 20 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, πρέπει να καθορισθεί αν το γεγονός ότι το ποσό των επίμαχων δασμών δεν γνωστοποιήθηκε σύμφωνα με το άρθρο 221, παράγραφος 1, του ΚΤΚ μπορεί να έχει ως συνέπεια ότι το εν λόγω ποσό δεν οφειλόταν νομίμως κατά τον χρόνο της πληρωμής του, σύμφωνα με το άρθρο 236 του ΚΤΚ.
- 21 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ΚΤΚ προβλέπει ότι η επιστροφή ή η διαγραφή εισαγωγικών ή εξαγωγικών δασμών πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, εφόσον αποδεικνύεται «ότι κατά τη στιγμή της πληρωμής τους το ποσό τους δεν οφειλόταν νομίμως».
- 22 Όπως ορθώς τόνισαν με τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις τους τόσο η Ολλανδική Κυβέρνηση όσο και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το άρθρο 20, παράγραφος 1, του ΚΤΚ, που περιλαμβάνεται στον τίτλο του II, ορίζει ότι «οι δασμοί που καθίστανται απαιτητοί σε περίπτωση γένεσης τελωνειακής οφειλής βασίζονται στο δασμολόγιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων». Περαιτέρω, οι κανόνες που αφορούν τη γένεση της τελωνειακής οφειλής προβλέπονται στο κεφάλαιο 2 του τίτλου VII του ΚΤΚ. Ειδικότερα, τελωνειακή οφειλή κατά την εισαγωγή γεννάται από τη θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία εμπορεύματος υποκείμενου σε εισαγωγικούς δασμούς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 201, παράγραφος 1, στοιχείο α', του ΚΤΚ.

- 23 Όσον αφορά την εφαρμογή του δασμολογίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο εξής: Κοινό Δασμολόγιο), αρκεί να διαπιστωθεί ότι οι επίμαχοι εν προκειμένω δασμοί, ήτοι οι δασμοί αντιντάμπινγκ, περιλαμβάνονται, σύμφωνα με το άρθρο 20, παράγραφος 3, στοιχείο ζ', του ΚΤΚ, στα «άλλα δασμολογικά μέτρα που προβλέπονται από άλλες κοινοτικές ρυθμίσεις».
- 24 Όσον αφορά την τελωνειακή οφειλή, πρέπει να υπομνησθεί ότι ως τέτοια νοείται, σύμφωνα με το άρθρο 4, σημείο 9, του ΚΤΚ, «η υποχρέωση προσώπου να καταβάλει τους εισαγωγικούς δασμούς [...] ή τους εξαγωγικούς δασμούς [...] που επιβάλλονται σε συγκεκριμένα εμπορεύματα σύμφωνα με τις ισχύουσες κοινοτικές διατάξεις».
- 25 Η είσπραξη του ποσού της τελωνειακής οφειλής υπόκειται σε ξεχωριστές διατάξεις που περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο 3 του τίτλου VII του ΚΤΚ και οι οποίες προβλέπουν, μεταξύ άλλων, την υποχρέωση γνωστοποίησης του ποσού της οφειλής αυτής προτού καταστεί δυνατή η είσπραξή του.
- 26 Από τις διατάξεις αυτές, καθώς και από τη διάκριση στην οποία προέβη ο κοινοτικός νομοθέτης μεταξύ της υπάρξεως της τελωνειακής οφειλής και της εισπράξεώς της, προκύπτει ότι η γένεση της τελωνειακής οφειλής προηγείται της γνωστοποίησης του ποσού της και είναι συνεπώς, κατ' ανάγκη, ανεξάρτητη από τη γνωστοποίηση αυτή. Η εν λόγω γνωστοποίηση δεν μπορεί συνεπώς, όπως παρατήρησε η γενική εισαγγελέας στο σημείο 31 των προτάσεών του, να έχει επίπτωση στην ύπαρξη της τελωνειακής οφειλής.
- 27 Πρέπει περαιτέρω να προστεθεί ότι η αντίθετη ερμηνεία, την οποία υποστηρίζει η Traffic, σύμφωνα με την οποία «οφείλονται νομίμως» δασμοί βάσει του ΚΤΚ μόνο υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εγκύρως γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη, θα είχε ως συνέπεια να εξαρτάται η εφαρμογή του άρθρου 236 του ΚΤΚ από την τήρηση του εθνικού δικαίου που εφαρμόζεται στα διάφορα κράτη μέλη και, κατά συνέπεια, θα μπορούσε εντεύθεν να διακυβευθεί η ομοιόμορφη εφαρμογή του ΚΤΚ.

- 28 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, ναί μεν είναι αληθές ότι η μη τήρηση του άρθρου 221, παράγραφος 1, του ΚΤΚ εκ μέρους των τελωνειακών αρχών ενός κράτους μέλους μπορεί να εμποδίσει την είσπραξη του ποσού των νομίμως οφειλομένων δασμών ή την είσπραξη τόκων υπερημερίας, πλην όμως η μη τήρηση του άρθρου αυτού ουδεμία συνέπεια έχει ως προς την ύπαρξη των δασμών αυτών.
- 29 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι, βάσει του άρθρου 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ΚΤΚ, οι εισαγωγικοί ή οι εξαγωγικοί δασμοί οφείλονται νομίμως όταν έχει γεννηθεί μια τελωνειακή οφειλή, υπό τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου 2 του τίτλου VII του κώδικα αυτού, και όταν το ποσό των δασμών αυτών μπόρεσε να καθοριστεί με την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου II του εν λόγω κώδικα.

Το ποσό των εισαγωγικών ή των εξαγωγικών δασμών εξακολουθεί να οφείλεται νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του ΚΤΚ, έστω και αν το ποσό αυτό δεν γνωστοποιήθηκε στον οφειλέτη σύμφωνα με το άρθρο 221, παράγραφος 1, του ίδιου αυτού κώδικα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 30 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπιπτόντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν προκειμένου να υποβάλουν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο έτεροι πλην των εν λόγω διαδίκων δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Βάσει του άρθρου 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2913/92 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1992, περί θεσπίσεως κοινοτικού τελωνειακού κώδικα, οι εισαγωγικοί ή οι εξαγωγικοί δασμοί οφείλονται νομίμως όταν έχει γεννηθεί μια τελωνειακή οφειλή, υπό τις προϋποθέσεις του κεφαλαίου 2 του τίτλου VII του κώδικα αυτού, και όταν το ποσό των δασμών αυτών μπόρεσε να καθοριστεί με την εφαρμογή του Κοινού Δασμολογίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του τίτλου II του εν λόγω κώδικα.

Το ποσό των εισαγωγικών ή των εξαγωγικών δασμών εξακολουθεί να οφείλεται νομίμως, κατά την έννοια του άρθρου 236, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 2913/92, έστω και αν το ποσό αυτό δεν γνωστοποιήθηκε στον οφειλέτη σύμφωνα με το άρθρο 221, παράγραφος 1, του ίδιου αυτού κανονισμού.

(υπογραφές)